

УДК 631:338.45

**ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В
АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ НА ІННОВАЦІЙНІЙ ОСНОВІ**

ЗЕЛЕНСЬКА К.С.

*Студентка 3 курсу факультету економіки та менеджменту, спеціальність
«Менеджмент»*

*Науковий керівник БОБІР Ю.О., асистент кафедри менеджменту
ВП Національного університету біоресурсів та природокористування
України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

Розглянуто питання розвитку підприємництва в аграрному виробництві як необхідної умови виходу з економічної кризи. Встановлено, що інноваційний шлях розвитку підприємництва в Україні, зокрема агропромислового виробництва, є оптимальним на найближчу перспективу. Тому інноваційне підприємство є якісно новою формою інтеграції науки і виробництва, суть якої полягає в освоєнні, впровадженні та реалізації підприємницькими структурами різноманітних нововведень (технічних, технологічних, управлінських, фінансових тощо), розроблених за участю науково-дослідних інституцій.

Ключові слова: підприємництво, інновації, виробництво, ефективність.

Вступ. Одним із шести головних напрямків діяльності уряду в сучасних умовах є реформи в АПК, а реформи, як відомо, можуть здійснювати лише компетентні люди. В економічній теорії вчені розглядають, крім трьох основних чинників виробництва (праця, земля, капітал), і такий особливий чинник, як вид людської праці, підприємницьку здатність, або, простіше, підприємництво.

Нині надзвичайно актуальним є дослідження всіх аспектів розвитку інноваційного підприємництва в умовах ринкових відносин. Адже інноваційне підприємництво в аграрній сфері - один із найважливіших шляхів забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних ринків сільськогосподарської продукції.

На нашу думку, вийти з економічної кризи можливо лише за умови реалізації державної політики, спрямованої на розвиток інноваційної моделі економічного зростання. Особливо актуальною ця проблема є для агропромислового комплексу, який перебуває в особливо критичній ситуації. І потребує невідкладного наукового обґрунтування розвитку економічних відносин між суб'єктами підприємництва різних форм власності в умовах ринкової економіки. Теоретичне узагальнення шляхів реформування, подолання кризових явищ у розвитку аграрного виробництва свідчить, що найоптимальнішим із можливих напрямів становлення вітчизняного підприємництва є інноваційний. Лише таким шляхом можна швидко й ефективно трансформувати сільськогосподарське виробництво, стимулювати мале й середнє підприємництво і водночас забезпечити вихід на світовий рівень, що надзвичайно важливо для нашої держави з її величезним потенціалом аграрної країни.

Останнім часом чимала група науковців приділяла увагу сутності розвитку підприємництва і описувала форми та методи його розвитку в аграрній сфері. Значний внесок у вирішення цієї складної проблеми зробили українські вчені М.Ф. Бабієнко, М.Ф. Бойко, С.В. Васильчак, О.Д. Витвицька, Т.Д. Іщенко, С.М. Колач, О.Б. Садура, П.М. Музика, М.Й. Малік, О.В. Мазуренко, М.П. Хоменко, О.Г. Шпикуляк та інші.

Метою цього дослідження є обґрунтування моделі розвитку агропромислового виробництва, яка б забезпечила гнучку систему реформування, можливість становлення малих і середніх підприємств, а також максимально зберегла існуючий потенціал, який створювався впродовж багатьох десятиліть. Як свідчать дослідження вітчизняних науковців і світова практика ведення підприємницької діяльності, нині вже не виробництво диктує умови та визначає ціну своєї продукції, а навпаки - підприємство реалізує продукцію за цінами, що складаються на ринку через збалансування попиту і пропозиції як на окремі групи товарів, так і на всю вироблену й спожиту продукцію та сировину.

Відомий вчений А. Балян стверджує, що в країнах з розвинутою економікою існує дві моделі підприємництва: класична й інноваційна. Класична модель орієнтується переважно на використання внутрішніх ресурсів, інноваційна - на залучення зовнішніх ресурсів, зокрема наукових розробок та нових ідей. У ринкових умовах інновація охоплює всю економіку, враховуючи продуктивні сили (засоби виробництва, навчання працівників) та виробничі відносини (форми і методи управління, поділу, спеціалізації і кооперації).

Таким чином, інноваційний процес є суб'єктом економіки, що надає йому статусу рушійної сили прогресу в розвитку суспільства та його поступу до нових рубежів.

Виклад основного матеріалу. Інноваційне підприємництво є ефективним інструментом розвитку і трансформації економічної системи, визначальним чинником забезпечення сталої конкурентоспроможності, засобом підвищення добробуту населення. Реалізація цієї функції - одна з найістотніших рис сучасного підприємництва в розвинених державах, де громадяни пов'язують з ним надії на економічне піднесення.

Методологічною основою інноваційного розвитку підприємництва було наукове положення про те, що науково-технічний прогрес (НТП) має підлягати логіці плановості на тих самих принципах, що й решта елементів способу виробництва. Як наслідок, наша країна значно відстала від цивілізованих країн Заходу з більшості напрямів і сфер науково-технічного розвитку.

Подальший розвиток підприємництва доцільно розглядати в напрямі підвищення ефективності функціонування підприємницьких організацій і збільшення їхнього впливу на розвиток національної економіки. Реалізація таких завдань потребує взаємодії державної та регіональної політики, удосконалення системи управління роботою безпосередньо підприємницькими організаціями й розроблення механізму її здійснення, основною метою якої є підвищення ефективності господарювання, задоволення потреб суспільства в товарах, послугах тощо. Організаційно-функціональна структура механізму розвитку підприємництва передбачає виділення трьох основних підсистем:

- державного сприяння розвитку підприємництва;
- регіонального сприяння розвитку підприємництва;

- удосконалення управління підприємницькою діяльністю.

Основна мета підсистеми державного сприяння розвитку підприємництва полягає в тому, щоб створити умови для ефективного розвитку тих напрямів підприємницької діяльності, які забезпечать піднесення національної економіки, сприятимуть підвищенню її авторитету на міжнародних ринках та задовольнять потреби населення країни.

Підсистема регіонального сприяння розвитку підприємництва повинна формуватися з урахуванням основних напрямів соціально-економічного розвитку регіонів. Одним із найважливіших таких напрямів вважають створення центрів з підготовки і перепідготовки кадрів. Такі центри мають формуватися залежно від проблем, що потребують невідкладного вирішення на регіональному рівні і потребують нових знань, підготовки спеціалістів нового фаху. Варто врахувати, що економічна ефективність підприємств, своєю чергою, збільшує продуктивність капіталу і праці, зменшує витрати виробництва та збільшує конкурентоспроможність підприємств.

Розвиток підприємницьких структур в аграрному секторі економіки також потребує й ефективного управління. Управлінська праця завжди була однією із визначальних складових процесу досягнення мети організації. Раціональність господарювання, його результативність у період кризи, адаптації суб'єктів господарювання до умов конкурентного ринку залежать від управлінських рішень, які приймає керівна ланка. Праця керівника є основою управління в сільськогосподарській виробничій системі, центром, у який надходить вся інформація, де ухвалюють рішення й розпочинають їхню реалізацію. Отже, управлінську діяльність здійснює людина, тому ефект управління залежить від уміння керівника вчасно впливати на процеси, які відбуваються на підприємстві, а також правильно розпорядитися наявним виробничим і кадровим потенціалом та побудувати дієву систему стимулювання підлеглих. Поряд з цим, все це забезпечує оптимальне функціонування всієї системи управління.

Ефективність підприємницької діяльності в АПК зумовлена багатьма чинниками, зокрема розміром підприємств. Світова практика свідчить, що малий бізнес і підприємництво є важливим механізмом підвищення ефективності господарювання саме в сільськогосподарському виробництві.

Важливим методом підвищення ефективності підприємницької діяльності є запровадження інновацій, яке повинно мати плановий та регулятивний характер. А однією з найважливіших передумов ефективного господарювання у разі запровадження інноваційної моделі розвитку економіки є інноваційна політика, ощадливе використання коштів, планування обігу та прогноз результатів.

Висновки. Інноваційний шлях розвитку підприємництва в Україні, зокрема агропромислового виробництва, є оптимальним для нашої держави на найближчу перспективу. Тому інноваційне підприємство є якісно новою

формою інтеграції науки і виробництва, суть якої полягає в освоєнні, впровадженні та реалізації підприємницькими структурами різноманітних нововведень (технічних, технологічних, управлінських, фінансових тощо), розроблених за участю науково-дослідних інституцій.

Сьогодні підприємництво в різних сферах господарювання є запорукою прогресу й розвитку суспільства, а політика держави стосовно його розвитку в Україні повинна формуватися в напрямі створення сприятливих умов для ефективного функціонування підприємницького сектора економіки.